

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 199650 22 Рев 2
Бања Лука, 13.4.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља А.З. из Ш., кога заступа М.К., адвокат из Б.Л., против тужене А.Ј. из Б.Л., коју заступа М.Б., адвокат из Б.Л., ради утврђења и укњижбе, вриједност спора 35.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 199650 21 Гж 4 од 17.1.2022. године, на сједници одржаној 13.4.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 199650 14 П од 18.4.2017. године, утврђено је да је тужитељ насљедник иза Ф.З., кћери И.-И. и да му слиједом тога припада право законског насљеђивања на заоставштини иза њене смрти са дијелом од 1/3 на заоставштини, коју чине некретнине уписане у зк.ул. број 2173 СП Б.Л., означене као к.ч. број 215/1, површине 1442 м² (која по новом премјеру одговара к.ч. број 1100 „башча, кућа и зграда“ површине 156 м² и двориште површине 500 м²; воћњак површине 193 м²; њива површине 593 м², уписано у п.л. број 138 к.о. Б.Л. 4); к.ч. број 215/6 површине 118 м², к.ч. број 215/9 површине 633 м²; к.ч. број 215/12 површине 507 м²; к.ч. број 215/13 површине 34 м²; к.ч. број 215/15 површине 152 м² и к.ч. број 215/16 површине 60 м² и тужена је обавезна да то призна, трпи и дозволи да се на основу те пресуде изврши упис права сусвојине на име тужитеља са наведеним дијелом на насљедству као у тој пресуди, а све на терет цијелог сувласничког дијела тужене уписаног у зк.ул. број 2173 СП Б.Л., односно у п.л. број 138/1 к.о. Б.Л. 4, на терет 1/6 супосједничког дијела З.Ф., код Управе, Подручна Јединица Б.Л., у јавним евиденцијама о некретнинама и обавезана је тужена да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 4.075,00 КМ са законском затезном каматом од доношења пресуде до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 199650 21 Гж 4 од 17.1.2022. године, поводом жалбе тужене, а по службеној дужности, првостепена пресуда је преиначена у дијелу одлуке о главном захтјеву, којим је тужена обавезана да трпи и дозволи да се на основу те пресуде, упише са насљедним дијелом од 1/3 правни предник странака М.З. син Х., на оставинској имовини означеној у изреци те пресуде, а на терет сувласничког дијела тужене уписаног у зк.ул. број 2173 СП Б.Л., односно супосједничког дијела непокретности које представљају оставинску имовину

оставитељице Ф.З., уписане у п.л. број 138/1 к.о. Б.Л. 4, на име ове оставитељице са 1/6 дијела, док је првостепена пресуда у осталом дијелу одлуке о главној ствари остала неизмијењена, те је жалба тужене одбијена и та пресуда у дијелу одлуке о трошковима поступка потврђена и одбијен је захтјев тужене за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 1.050,00 КМ.

Тужена ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована .

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се утврди да је насљедник иза Ф.З. (мајке тужитеља и тужене) и да му припада право законског насљеђивања иза њене смрти са 1/3 дијела на заоставштини ближе означеној у изреци нижестепених пресуда и да се обавезе тужена да то призна, трпи и дозволи да се на основу пресуде изврши упис права сусвојине на име тужитеља са наведеним дијелом на терет цијелог сувласничког дијела тужене уписаног у зк.ул. број 2173 СП Б.Л. и у п.л. број 138/1 к.о. Б.Л. 4, на терет 1/6 супосједничког дијела оставитељице.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је Ф.З. супруга М.З. и мајка тужитеља и тужене, умрла дана ...1993. године; да је у оставинском поступку иза оставитељице, код Основног суда у Бањој Луци рјешењем о насљеђивању број О- ... од 10.5.1994. године, за законског насљедника на оставинској имовини, коју чини 1/6 сувласничког дијела непокретности уписаних у зк.ул. број 6949 к.о. Б.Л., проглашена њена кћерка А.Ј. (овдје тужена); да је у том поступку на рочишту за расправљање заоставштине од 10.5.1994. године, сачињен записник у којем није наведен круг насљедника, а ни подаци о насљедницима присутним на рочишту, нити о оставинској имовини; да су у записник унесене насљедничке изјаве законских насљедника према чијем садржају су се насљедници М.З. (који је умро 1.5.2017. године) и А.З., прихватили својих насљедничких дијелова на имовини оставитељице и исте уступили у корист тужене и да је тужена дала насљедничку изјаву којом се прихвата свог насљедњег дијела и уступљених јој насљедних дијелова; да је допунским рјешењем о насљеђивању Основног суда у Бањој Луци број О-...од 25.11.2008. године, на 1/6 супосједничког дијела непокретности оставитељице Ф.З., из п.л. број 138/1 к.о. Б.Л. 4, за законског насљедника проглашена тужена; да је сагласно потврди Уреда за прогнанике и избјеглице РХ, број ... од 19.4.1994. године тај орган управе дана 19.4.1994. године М.З. дозволио транзит кроз Р.Х. у трајању од 48 часова; да је према потврди Миграцијске службе од 18.10.2011. године, о уласку у Ш. издате на име М.З., именовани допутовао у Ш. 24.4.1994. године, да је добио дозволу боравка и радну дозволу 15.3.1994. године, те да је добио сталну дозволу боравка дана 27.10.1995. године, те да је стекао Ш. држављанство дана 21.8.2000. године; да је из рјешења Државног завода за уселенике Државе Ш. утврђено је да је М.З. добио дозволу за боравак и рад у Ш. за период од 15.3.1994. до 15.9.1994. године; да је сагласно потврди Миграцијске службе о уласку у Ш. од 18.10.2011. године, издатој на име А.З. исти допутовао у Ш. 28.3.1993. године, да је добио сталну дозволу боравка 25.1.1994. године и да је стекао Ш. држављанство 2.12.1998. године; да је правоснажном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 064155 15 П 3 од 23.5.2016. године утврђено, да је А.З. насљедник иза

смрти мајке Ф.З. са 1/3 дијела на некретнинама које су овдје предмет спора; да је вјештак геодетске струке З.Г. идентификовао предметне некретнине према земљишно књижном и катастарском стању и да се изјаснио о сувласничким дијеловима тужитеља и тужене (и по ком основу су уписани у јавне регистре), на некретнинама из зк.ул. број 2173 к.о. Б. Л.; и да је М.З. тужбу у овој правној ствари поднио 22.9.2014. године, а након његове смрти парницу је преузео син оставитеља А.З.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да је тужена несавјестан посједник оставинске имовине, коју је наслиједила иза оставитељице Ф.З., без обзира што је њено право утврђено правоснажним рјешењем о наслеђивању, па је налазећи да је предметном тужбом одржан рок од 20 година прописан одредбом члана 142. став 2. Закона о наслеђивању („Службени лист СР БиХ“ број: 7/80 и 15/80, даље: ЗН), за предају заоставштине од несавјесног насљедника, усвојио тужбени захтјеви тужитеља, као у изреци пресуде.

Након што је првостепени суд, по налогу другостепеног суда, отклонио недостатке на које је указано рјешењем Врховног суда Републике Српске број 71 0 П 199650 18 Рев од 4.7.2018. године, које се тичу страначке способности, јер је главна расправа закључена и првостепена пресуда у овој правној ствари донесена прије смрти тужитеља М.З., а достављање пресуде је извршено након његове смрти и након преузимања парнице од стране тужитеља А.З., другостепени суд је поводом жалбе тужене, а по службеној дужности првостепену пресуду, у дијелу одлуке о главној ствари преиначио, као у изреци, а жалбу тужене је одбио и исту у одлуци о трошковима поступка потврдио.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита.

Заоставштина умрлог лица прелази по сили закона на његове насљеднике у тренутку његове смрти (члан 133. ЗН), без обзира да ли је својство насљедника утврђено рјешењем о наслеђивању и да ли је дата изјава о примању наслеђа или није.

Насљедничка тужба „право захтијевати оставину као насљедник“ је тужба између лица која се споре о праву насљедства, од којих једно истиче своје једнако или јаче право насљедства, према лицу које посјед ствари оставине такође темељи, на праву насљедства. Стицање ствари оставине на основу располагања која су извршили претпостављени насљедници (у које спада најближи круг сродника оставиоца, као на примјер, законски насљедници), сматра се правноваљаним ако се стицалац налазио у доброј вјери. У случају да се оставина или поједини дијелови оставинске имовине (као што је овдје случај са заоставштином мајке тужитеља и тужене), налази у посједу лица које сматра да му припада јаче право насљедства, остали насљедници могу своје право на припадајући му дио оставине остварити захтјевом за утврђење права насљедства и предају оставине или дијела оставине. Ови захтјеви могу се остварити у оставинском поступку, ако се ради само о утврђивању права насљедства или у парници о насљедству насљедничком тужбом (hereditatis petitio).

С обзиром на напријед наведено и на правну природу овога спора, према оцјени овога суда, правилно је схватање нижестепених судова, да се овдје ради о насљедној тужби и да имају примјенити рокови за остваривање насљедноправних захтјева прописаних одредбом члана 142. ЗН, како су правилно судили и нижестепени судови

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова које сагласно одредби члана 240. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), не може бити предмет преиспитивања у овом ревизионом поступку, у круг законских насљедника иза умрле Ф.З. спадају М.З. (супруг оставитељице) и њихова дјеца, А.З. (тужитељ) и А.Ј. (тужена). Поступак у предметној правној ствари покренут је 22.9.2014. године тужбом тужитеља М.З., против тужене А.Ј., а након М. смрти, парницу је преузео А.З.. Према даљњем утврђењу судова, М.З. и А.З. нису учествовали у оставинском поступку након смрти Ф.З., у којем је правоснажним рјешењем о насљеђивању Основног суда у Бањој Луци број О-... од 10.5.1994. године, заоставштина иза оставитељице припала туженој са 1/1, на основу наводне насљедничке изјаве супруга и сина оставитељице дате на оставинској расправи дана 10.5.1994. године који, како је несумњиво током поступка доказано, у вријеме сачињавања записника са те расправе, нису боравили у Б.Л., него су већ били избјегли у Ш. Све ово произлази из доказа проведених пред првостепеним судом, које су правилно оцијенили нижестепени судови и за своје одлуке о томе, су дали довољне, аргументоване и ваљане разлоге, које прихвата и овај суд, па се указује беспотребним, понављање – с тим у вези, већ датих разлога.

Код оваквог стања чињеница, ревизиони наводи да потврде Уреда за прогнанике и избјеглице Р.Х. и Миграционе службе Ш. и рјешење државног Завода за уселенике .у са оставинске расправе иза смрти Ф.З. и у напријед означеном рјешењу о насљеђивању, као и ревизиони приговор да је другостепени суд починио повреду одредаба парничног поступка јер није оцијенио те исправе, указују се неоснованим. С тим у вези ваља рећи, да колико год је тачна тврдња ревизије да је рјешење о насљеђивању донио државни орган, суд не може занемарити чињеницу да садржај записника са оставинске расправе не одговара правном стандарду судског записника и да се не подудара са чињеницама утврђеним у току овог поступка, што је с правом, цијенећи доказе којим је тужитељ доказао да су он и отац тужитеља и тужене М.З., у то вријеме већ били избјегли из Б.Л., узео за подлогу своје одлуке.

Слиједом наведеног, не стоје наводи ревизије да је предник парничних странака М.З. учествовао у поступку расправљања заоставштине иза оставитељице и да, како у вријеме подношења предметне тужбе, нису постојали услови из члана 141. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 36/09 и 91/16), за понављање поступка према правилима парничног поступка, да му не припада право да свој захтјев остварује у парници. Супротно тим наводима, према одредби члана 137. тог закона правоснажно рјешење о насљеђивању, везује учеснике који су учествовали у поступку расправљања заоставштине, уколико им није признато право да свој захтјев остварују у парници. И према одредби члана 138. Закона о ванпарничном поступку („Службени лист СР БиХ“, број 10/89), који се примјењивао у вријеме доношења наведеног рјешења о насљеђивању, лица која нису везана правоснажним рјешењем о насљеђивању (као што је овдје случај са предником тужитеља М.З. и тужитељем), могу оно што је утврђено правоснажним рјешењем о насљеђивању побијати у парници, у роковима прописаним законом.

У смислу одредбе члана 142. став 1. ЗН. захтјев насљедника за предају заоставштине застаријева према савјесном држаоцу за годину дана од када је насљедник сазнао за своје право и за држаоца ствари заоставштине, а најдаље за десет година рачунајући за законске насљеднике од смрти оставиоаче, а према несавјесном држаоцу ово право застаријева за двадесет година (став 2. истог члана).

Правилно су нижестепени судови судили када су пошли од претпоставке да би спорне некретнине биле саставни дио оставине у случају да су у оставинском поступку учествовали сви законски насљедници оставитељице (овдје, осим тужене, остали насљедници, нису), као и од чињенице да је тужена, која оставинску имовину држи на основу напријед означеног рјешења о насљеђивању, као правно неваљаног правног основа (о чему је напријед било ријечи), несавјесни држалац исте. У случају када претедент свој насљедно-правни захтјев остварује према држаоцу ствари оставине, против претпостављеног насљедника чији је посјед непоштен (као што је посјед тужене), рок застаре права на предају заоставштине је двадесет година, како су правилно судили и нижестепени судови.

Код остваривања захтјева на оставину у парници, након правоснажности рјешења о насљеђивању (које не везује тужитеља и његовог оца, јер нису учествовали у оставинском поступку), не примјењује се субјективни рок, него објективни рок, без обзира када је насљедник који захтијева насљедство, сазнао за своје право, а дужина субјективног рока је ограничена трајањем објективног рока, који се не може продужавати. Нижестепени судови су наведени објективни рок из члана 142. став 2. ЗН, правилно рачунали од 19.6.1996. године, када је ступила на снагу Одлука Народне скупштине Републике Српске број 15/96 о укидању ратног стања, који до тога дана у смислу одредбе члана 383. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04) није текао, па наводи ревизије да нема мјеста примјени те одредбе у овој врсти спора, указују се неоснованим. Рачунајући тај рок од 19.6.1996. године, исти је истицао 19.6.2016. године, а предметна тужба је поднесена 22.9.2014. године, што значи у оквиру законом прописаног објективног рока.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије, као и указивање у ревизији на непроводивост у јавним регистрима побијане пресуде, којом је наложен упис умрлог М.З. на означеним некретнинама и са сувласничким дијелом, као у изреци побијане пресуде (које питање се тиче другог поступка), нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић